

Bilag VI.

Til Udvalget angaaende Lovforslaget om Fæstegodsets Overgang til Selveje.

Næst efter at udtale vor udelte Tilfredshed med ovennævnte Lovforslags Fremkomst og Forventning om, at de politiske Partier vil medvirke til, at det snarest ophøjes til Lov, tillader vi os ved nærværende at henlede det ærede Udvalgs Opmærksomhed paa et enkelt Forhold, angaaende Godsejerens og Brugerens kontraktlige Mellemværende, som ikke er nøjere udformet i Forslaget, nemlig dette, efter hvilke Regler den Del af Besætning og Inventariegenstande, som tilhører Ejeren af de i Forslaget omhandlede Ejendomme, skal overtages af Brugeren.

Den overvejende Del af Hestebesætningen paa en Fæstegaard, som er nødvendig til Gaardens Drift, samt en Del Landbrugs- og Haandredskaber tilhører i næsten alle Tilfælde Godsejeren og er af Brugeren overtaget efter afholdt Synsforretning ved Fæstets Tiltrædelse til en i Kontrakten vedføjet Pris.

I de sidste Aaringer, særlig i de sidste Snes Aar, er disse Besætninger og Inventariegenstande undergaaet væsentlige Forandringer.

For Hestenes Vedkommende er der ved Sammenslutninger i Avlsforeninger, ved Indkøb af kostbare Avlsdyr, ved Kaaringer, Dyrskuer m. m. skabt Mulighed for, at den enkelte Landmand ved omsorgsfuld Paapasselighed har kunnet fremelske sin Hestebesætning saaledes, at den nu forefindes af langt større Værdi end tidligere, uanset fra Svingninger i Prisen, som for øvrigt efter vor Formening ikke har forandret sig synderligt i den sidste Menneskealder, fraregnet de nuværende Krigspriser.

Fæsterne Landet over har ogsaa været med i dette Arbejde og taget deres Del af Byrden, men har ogsaa den Tilfredsstillelse at kunne paavise positive Resultater, hvilket vi herved vil illustrere med et Par Tal.

Vi har nemlig, foranlediget dertil af dette Lovforslags Fremkomst, ladet foretage Vurdering af den Del af Hestebesætningen, som tilhører Godsejeren paa 26 Fæstegaarde, alle i een By. Vurderingen er foretaget af uvildige Mænd, og Prisen er sat efter Normalpris før Krigens Begyndelse i 1914.

Denne Vurdering viser, at Værdien af denne Hestebesætning paa disse 26 Gaarde er fra Fæstets Tiltrædelse og indtil nærværende Tidspunkt steget med 134 pCt. eller ca. 500 Kr. for hver Tønde Hartkorn.

Vi gaar ud fra, at lignende Værdiforøgelse i Almindelighed har fundet Sted paa alle Landets Fæstegodser, og i Særdeleshed for Jyllands Vedkommende tør vi tro, at ovennævnte Tal nok skal være et paalideligt Udtryk for denne Værdiforøgelse.

Det er vor Formening, at Godsejeren ikke har mindste Krav paa denne Merværdi, men at den helt og fuldt maa komme dem til gode, som har fremelsket den, nemlig Fæsteren, og da dette Forhold, som tidligere nævnt, ikke er nøjere udformet i Lovforslaget, henstiller vi til velvillig Overvejelse at faa indført i Loven: „Besætning og Inventariegenstande, som tilhører Ejeren, ansættes i Vurderingen til det Beløb, som den ved Synsforretning ved Fæstets Tiltrædelse er ansat til“.

En nøjere Paavisning af den Merværdi af vore Landbrugs- og Haandredskaber er saa almen kendt og derfor her overflødig.